

Корпанюк Юрій Васильович,

аспірант, асистент кафедри дизайну і теорії мистецтва

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

ORCID ID: 0009-0009-6128-045X

yurii.korpaniuk22@pnu.edu.ua

ОРНАМЕНТАЛЬНІ МОТИВИ, КОМПОЗИЦІЙНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ У ВИРОБАХ ХУДОЖНЬОГО ДЕРЕВА ДИНАСТІЇ НАРОДНИХ МАЙСТРІВ ШКРІБЛЯКІВ-КОРПАНЮКІВ

У роботі висвітлюється творча діяльність представників династії майстрів художнього дерева Шкрібляків-Корпанюків з Гуцульщини. У статті простежено розвиток і трансформацію композиційних схем, варіативність та багатство геометричних орнаментальних мотивів у дереворізьбленні, що свідчить про непересічний талант, обдарування та привнесення нових рис у традиційні вироби художнього дерева кожним окремим майстром. Завдяки діяльності багатьох поколінь народних майстрів цієї славетної династії впродовж понад півтора століття у с.Яворові Косівського району на Івано-Франківщині сформувався потужний осередок художнього дерева, що є відомим не лише в Україні, а й поза її межами. Творчість родини Шкрібляків-Корпанюків вплинула на вироблення характерної впізнаваної стилістики гуцульського дереворізьблення, яка і нині має продовжувачів цих традицій, а водночас відзначається новаторськими технічними прийомами та новими розмаїтими композиційними й орнаментальними мотивами. Метою розвідки є виявлення характерних рис у творчості окремих представників династії народних майстрів Шкрібляків-Корпанюків з Івано-Франківщини через багатоманіття орнаментальних мотивів та композиційних рішень, застосування нових техніко-технологічних прийомів, а також простеження їхнього внеску у розвиток гуцульського дереворізьблення на сучасному етапі. У статті окреслено вплив майстрів і майстринь цієї творчої родини на інші види традиційного народного декоративно-ужиткового мистецтва у регіоні. У роботі також виокремлено, що традиційна школа гуцульського художнього дерева, започаткована Юрієм Шкрібляком, нині має продовження у діяльності мистецьких навчальних закладів, де працювали та продовжують працювати представники родини Шкрібляків-Корпанюків, зокрема Косівському державному інституті декоративного мистецтва, Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Вишницькому фаховому коледжі мистецтв та дизайну імені Василя Шкрібляка.

Ключові слова: Художнє дерево, народне мистецтво, творчість Шкрібляків-Корпанюків, орнаментальні мотиви, композиційні прийоми.

Korpaniuk Yurii. ORNAMENTAL MOTIFS, COMPOSITION AND TECHNOLOGICAL FEATURES IN THE FOLK WOODCARVING ARTWORKS OF SHKIBLIAK-KORPANIUK'S ARTISAN DYNASTY

The scientific paper highlights the creative activity of representatives of Shkibliak-Korpaniuk's artisan dynasty of folk woodcarving arts from the Hutsul region. The article traces the progressive development and transformation of compositional schemes, the variety, and richness of geometric ornamental motifs in woodcarving. This fact testifies to the extraordinary talent, gift, and the introduction of new features into traditional folk woodcarving artworks by each artisan. Thanks to the activity of many generations of folk artisans of this glorious dynasty, a powerful centre of folk woodcarving arts has developed over more than one hundred and fifty years in Yavoriv village, of Kosiv district, Ivano-Frankivsk region. This centre currently remains well-known not only in Ukraine but also beyond its borders. The creative work of Shkibliak-Korpaniuk's family influenced the formation of a distinctive and recognizable stylistic technique in Hutsul woodcarving. The above stylistic technique still has successors of these traditions, while at the same time it is distinguished by innovative technical methods and new, diverse compositional and ornamental motifs. The aim of our study is to identify the characteristic features in the work of individual representatives of Shkibliak-Korpaniuk's folk artisan dynasty from Ivano-Frankivsk region through the diversity of ornamental motifs and compositional solution, the application of new technical and technological methods, as well as to trace their contribution to the development of Hutsul woodcarving at the present stage. The article also

outlines the influence of artisans, men and women, from this creative family on the other forms of folk decorative and applied arts that are traditional to this ethnographic sub-region. The work also highlights that the traditional school of Hutsul folk woodcarving art, founded by Yurii Shkribliak, currently continues through the activities of art educational institutions where representatives of the Shkribliak-Korpaniuk's family worked and continue to work, in particular Kosiv State Institute of Decorative Arts, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Vyzhnytsia Professional College of Arts and Design named after Vasyl Shkribliak.

Key words: woodcarving artworks, folk art, Shkribliak-Korpaniuk's creativity, ornamental motifs, compositional methods.

Вступ. Народне декоративно-ужиткове мистецтво України є незгасною скарбницею, нині воно є не лише предметом зацікавлення колекціонерів, а й активно змінюється, зазнає трансформацій і продовжує надихати сучасних митців. Унікальним феноменом національної культури є діяльність творчої династії гуцульських майстрів-різьбярів Шкрібляків та їх наступників Корпанюків, які в поколіннях продовжують розвивати художнє дерево, дотримуючись традицій та освоюючи нові техніки та прийоми орнаментування і декорування виробів. Тож простеження характерних композиційних прийомів, техніко-технологічних особливостей та орнаментальних мотивів у творчості майстрів династії Шкрібляків-Корпанюків є важливим задля розуміння ролі і значення гуцульської школи художнього дерева в мистецьких процесах України XIX–XXI століття.

Матеріали та метод. Метою розвідки є виявлення характерних рис у творчості окремих представників династії народних майстрів Шкрібляків-Корпанюків з Івано-Франківщини через багатоманіття орнаментальних мотивів та композиційних рішень, застосування нових техніко-технологічних прийомів, а також простеження їхнього внеску у розвиток гуцульського дереворізьблення на сучасному етапі. Дослідженням творчості народних майстрів з с.Яворова Косівського району займалися багато етнографів та мистецтвознавців, зокрема В. Шухевич (1899) [6], А. Будзан (1960) [1], Г. Пудик (1974) [7], Р. Захарчук-Чугай (1979) [4], М. Станкевич (2002) [5] та ін. Кожен з дослідників тією чи іншою мірою приділяли увагу орнаментальним мотивам та композиційним характеристикам творчості представників цієї родини народних майстрів, а також технічним прийомам найбільш знакових виробів.

Дане дослідження продовжує праці зазначених науковців з акцентом на сучасному розвитку художнього дерева, втілених зокрема у творчості Василя Васильовича Корпанюка. Однією з перших спроб аналізу його творчості стала стаття історика В. Грабовецького, розміщена у журналі «Жовтень» [3], згодом продовжена у праці М. Яновського [9]. У розвідці також особливу увагу приділено саме технологічним новаціям, композиційним прийомам та орнаментальним мотивам, які характерні для кожного з розглядуваних нами майстрів художнього дерева з Гуцульщини. Нині вироби художнього дерева з Гуцульщини можна побачити у багатьох музеях. Зокрема, найбільші колекції творів династії Шкрібляків-Корпанюків зберігаються у Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Й.Кобринського в Коломиї, у Косівському музеї народного мистецтва Гуцульщини, Музеї етнографії та художнього промислу НАН України у Львові (зокрема твори, передані з колекції Музею Дідушицьких), а також Державному музеї українського народного декоративного мистецтва України (м. Київ), в івано-франківських Музеї мистецтв Прикарпаття та Краєзнавчому музеї, значна частина експонатів є також у приватних збірках.

Результати. Вироблення самобутніх, унікальних рис гуцульського художнього дереворізьблення традиційно розпочинається творчістю унікального майстра Юрія Шкрібляка, який ще за життя вважався найкращим різьбярем серед усіх майстрів Гуцульщини [4, с. 7]. Він сам, будучи неписьменним, започаткував традиційне сухе різьблення, доповнивши його згодом викладанням і «жированням». Популярність його виробів також підкреслюється участю у багаточисленних виставках народного мистецтва, зокрема у Коломиї, Стрию,

Тернополі, Львові, Одесі, Кракові, Триєсті, Відні тощо.

Кожен виріб Юрій Шкрібляк дбайливо оздоблював вишуканою плоскою різьбою, часто застосовував інкрустацію з баранячого білого і чорного рогу, мідного дроту, цвяхів з головками. У ранній період творчості він використовував характерні мотиви гуцульської плоскої різьби: «кривульки», «пасочки», «рески», «головкати», «деревця», «колоски», «сливки», «кучері», «ружі», та ін. [4, с. 8].

Юрій Шкрібляк сам виготовляв інструменти, що дозволило йому вдосконалити як форми так і орнаментальні мотиви, а також композиційні схеми виробів. Підготовлену, старанно вичищену поверхню виробів майстер чітко розбивав на окремі площини, де наносив контурними, тригранно-виїмчастими вирізами і вибиранням поля у певному композиційному ладі переважно геометричні мотиви [4, с. 9]. Для цього він використовував переважно тверді породи дерева – грушу, бук, тис.

Найпоширеніші його мотиви, зокрема «розетки» мають тригранно-виїмчасті прорізи, а символічні «круги», «кочета», «сонечка», «вічка» – контурні прорізи різної глибини. Їхнє комплексне поєднання в орнаменталізації площин окремого виробу надає йому особливого емоційного звучання [4, с. 9].

Відповідно до форми виробів Юрій Шкрібляк розбивав площину на рівномірні орнаментальні поля, заповнюючи їх задуманими мотивами. Приміром, на круглих формах виробів він декорує площину концентричними смугами із «зубців», «сонечок», посилюючи при цьому ритмікою різців об'ємне сприйняття форми [4, с. 9]. Характерні у його творчості концентричні композиції Юрій Шкрібляк щоразу вирішував по-новому. В формах з прямокутними площинами майстер розробляв багато варіантів розміщення у виділених полях мотивів «дерева життя» і «пшеничок». Він часто обрамляв ці мотиви колами, півколами, ромбами-«вічками» і «прямокутниками-«вінками» [4, с. 9].

Майстер уміло поєднував в орнаменталізації геометричні мотиви, які були домінуючими, із стилізованими зображеннями людських постатей і рослинними мотивами, чого до

нього ніхто з гуцулів не робив. Багатомовний геометричний, антропоморфний та рослинний орнамент у творчості Юрія Шкрібляка постає як філософськи осмислена картина довколишнього світу, спостережена пильним оком майстра і перенесена різцем на дерево. Юрій Шкрібляк зумів досягти вершини художнього узагальнення, справжньої гармонії краси матеріалу, техніки виконання та ужиткового призначення виробу і тим самим здобути визнання далеко за межами рідного краю [4, с. 10].

Сини Юрія – Василь, Микола і Федір також прославилися як майстри художнього дерева. Вони перейняли батькову майстерність, спочатку наслідуючи його прийоми, але згодом кожен зумів виробити свій мистецький почерк [4, с. 10]. Василь цілком присвятив себе улюбленому мистецтву, тому найбільше збереглося саме його творів. На відміну від батька він густіше заповнював площину своїх виробів орнаментом, переважно геометричним, використовував чітку, добре продуману композиційну схему, розділяючи поверхню квадратними, круглими площинами, які перетиналися осями тощо. Різні за напрямками лінії створювали сітку, що визначала характер композицій. Виділені площини для головних орнаментальних мотивів обрамлялися контурними лініями, зубцями тощо, по-різному майстер комбінував розміщення орнаментальних мотивів, створюючи досить складні композиції, найпоширенішими з яких були концентричні та з вертикальною віссю симетрії, неодмінно виділяв головні мотиви [4, с. 10]. Такими мотивами були «зубці», «головкати», «кільчасте письмо», скісні сітки, «рески», «гадючки», «ружки», «кочели», які часто підпорядковані виділенню головних мотивів – «головкати» і «ружка», і підкреслюють центральний мотив – розетку [4, с. 11]. Отож, Василь використовував ті ж мотиви, що й батько, але після вирізування викладав, жировав дротиками тощо, він густіше, на відміну від батька заповнював площини орнаментальними мотивами, інкрустував їх, прагнув до виділення колірних акцентів [4, с. 11].

Згодом він частіше почав застосовувати викладання різнокольоровим деревом,

чорним і білим баранячим рогом, кораликами, перламутром, металом. Наприклад, він створював меблі, декоровані плоскою інтарсією, інкрустацією.

До нашого часу дійшло понад 70 творів Василя Шкрібляка і в жодному з них не спостерігається повторення орнаментального і композиційного рішення, всі вони вражають новаторством, надзвичайно високим рівнем виконання [4, с. 11]. Педагогічна діяльність Василя Шкрібляка у новоствореній Вижницькій школі мистецтв (1905, нині Вижницький фаховий коледж мистецтв та дизайну імені Василя Шкрібляка) посприяла опануванню техніко-технологічними прийомами та втіленню орнаментальних традицій гуцульського дереворізьблення у виробах багатьох поколінь майстрів художнього дерева Західної України.

Микола Шкрібляк почав глибше вибирати тло площин. Вибране поле він густенько вибирав цвяшками, виходило «цъокане» поле – «цъоканка», завдяки якій рельєфніше виділялися основні мотиви. Найулюбленіший мотив Миколи – це розетки з заокругленими пелюстками, так звані «кочела». В орнамент він частіше, ніж батько і брат, вводив частини «кочела», «гадючки», «трилисник», «кучері», «баранячі роги». Крім плоского різьблення він почав робити в декорі інкрустацію білими й голубими кораликами – бісером [4, с. 11]. Збереглося 38 оригінальних творів Миколи Шкрібляка, більшість з яких мають цікавий новаторський прийом – інкрустацію бісером.

За твердженням дослідниці Раїси Захарчук-Чугай збереглося всього 5 творів Федора Шкрібляка, який найменше серед синів Юрія Шкрібляка займався різьбою [4, с. 12]. Мотиви, які він використовував у композиціях – розетки-«ружки», «кучері», «кочела», «гачки», «колоски», «звізди» та ін., він усіляко ускладнював і розміщував у центрі декоративних площин. Основна риса робіт Федора Шкрібляка – творче застосування традиційних орнаментальних мотивів, їхнє своєрідне, так би мовити, протяжне компонування [4, с. 12].

Василь, Микола і Федір Шкрібляки перевершили батька і в техніці, і в декоруванні

виробів. Щоправда, як стверджує Р.Захарчук-Чугай, вони загубили батьківський декоративно-орнаментальний такт, що проявлявся у легкості, не перевантаженості композицій, про що свого часу писав Іван Труш у рецензії на виставку 1905 року, організовану у Львові [4, с. 12].

Окрім синів Василя, Миколи і Федора у Юрія була дочка Катерина, відома вишивальниця, орнаментику її вишивок і донині вишивають на Гуцульщині. Катерина Шкрібляк вийшла заміж за Івана Корпанюка і в неї народилося троє синів: Юрій, Семен і Петро, які своїм талантом прославили цей рід.

Юрій та Семен по справжньому захопилися різьбярством у юначому віці. Спочатку вони наслідували витвори Юрія Шкрібляка, переспівували його мотиви. Так, у ранніх роботах Юрій Корпанюк застосовував мотиви, які найчастіше зустрічаються на виробах Шкрібляків: дужки, колосочки, головкاته, «ільчасте письмо» тощо. Майстер завжди надавав композиції чіткості, своєрідної строгості, виразності форм [7, с. 6]. Загалом у його виробах переважала «суха різьба», нескладна композиція орнаменту, інколи він застосовував інкрустацію з темного дерева та бісеру [7, с. 7].

Семен Корпанюк у виробах застосовував трохи більше інкрустації бісером та іншими відтінками дерева, а в побудові орнаментів помітна більша вибагливість, яка завжди відповідає формі виробів [7, с. 8]. У роботах останнього періоду (скриньки, тарілки) орнаментальні мотиви виконані плоскою різьбою, оздоблені переважно мосяжними цвяшками, які надають їм золотистого відтінку. Продовжував оздоблювати вироби інкрустацією бісером, перламутром, відтінками темного дерева, в яких так яскраво проявилось тонке відчуття смаку [7, с. 11].

Петро Корпанюк найбільше прославився виготовленням різноманітних інструментів для роботи з деревом та домашнього вжитку, виготовляв також музичні інструменти, зокрема трембіти, чудово грав на них.

Син Семена Корпанюка – Василь Корпанюк був також талановитим різьбярем, який у своїх виробах тяжів до інкрустації, зберігав

традиційну чіткість орнаментальних композицій [7, с. 12].

Василь Васильович Корпанюк, правнук Івана, внук Семена і син Василя Семеновича Корпанюка, нині продовжує традиції славетного роду Шкрібляків-Корпанюків. Він народився 16 липня (записаний у свідоцтві 3 серпня) 1949 р. в с. Яворові Косівського району в родинному обійсті Івана Корпанюка. Там пізніше жив син Семен Іванович і Семенів син Василь, який одружився із відомою ткалею Параскою Гасюк.

З раннього дитинства Василь спостерігав за працею в майстерні батька і діда, чув розповіді про знаменитих родичів – Шкрібляків. Маленька майстерня – «хатчина», де займалися різьбою дід Семен і тато Василь, стала справжньою школою для молодого хлопця. У майстерні окрім двох верстатів діда і батька були ще лавка і маленький стільчик, за яким Василь виконував свої перші різьблені роботи в техніці сухої різьби та інкрустації, використовуючи традиційні орнаментальні мотиви: пшенички, сонечка, ключки, кривульки, соняшники, інколи намагався вигадати щось своє [2].

Навчаючись в Яворівській середній школі, Василь Корпанюк брав участь у шкільних та регіональних виставках. Згодом, за порадою когось із знайомих батьків, поступив на навчання до Львівського інституту прикладного і декоративного мистецтва (нині ЛНАМ), де за короткий час зумів наздогнати своїх «маститих» одногрупників [2]. В інституті В.Корпанюк навчався на відділенні «Інтер'єр та обладнання» з 1966 по 1971 рік. Великий вплив на формування творчої особистості В.Корпанюка мали його наставники, зокрема, Володимир Овсійчук, Любомир Медвідь, Михайло Курилич, Іван Якунін, Мирон Яців. Наснаги надавала сама творча атмосфера тогочасного Львова, тож Василь Корпанюк у позаурочний час відвідував музеї, художні майстерні, театральні вистави, літературні вечори, знайомився з творчими особистостями Львова. Його друзями стали Іван Марчук, Емануїл Мисько, Іван Остафійчук, Роман Горак [2].

Після закінчення навчання та служби в армії 1972 року В.Корпанюк переїхав до

Івано-Франківська, де працював художником-монументалістом в Івано-Франківському художньо-виробничому комбінаті Художнього фонду. З цього часу його діяльність проявилася в численних монументально-декоративних творах: художньому оздобленні екстер'єрів та інтер'єрів, зокрема, монументально-декоративний рельєф «Троїсті музики» на фасаді Івано-Франківського музично-драматичного театру; мозаїчний рельєф на фасаді обласної дитячої лікарні; рельєф на фасаді Болехівського лісокомбінату; мозаїчне панно на фасаді трикотажної фабрики м. Долина; графіті в інтер'єрі універмагу м. Калуш. Водночас митець дедалі частіше звертався до родинного ремесла – різьби по дереву, одночасно працював у галузі ручної графіки. Його роботи з успіхом експонувалися на обласних та республіканських художніх виставках, закуповувалися Міністерством культури і музейними установами.

У 1980 році В.Корпанюк був прийнятий в Спілку художників України за низку творів: декоративні панно для житлового інтер'єру (1972); дерев'яні пласти для інтер'єру аптеки в м. Калуші (1972); декоративні тарелі (1972–1979), оздоблені орнаментальною різьбою та інкрустацією; свічник (1973), обкладинка (1975), книги-адреси, (1976, 1978), шкатулка (1978), рахва (1980), та ін.

У 1990 році з подання Заслуженого художника України Михайла Фіголя Василь Корпанюк був обраний головою Івано-Франківської обласної організації Спілки художників України і пропрацював на цій посаді два терміни до 1996 року. Відповідальним секретарем у той час був Заслужений діяч мистецтв України, відомий графік Петро Прокопів. За час їхнього головування правлінням було організовано низку важливих заходів, художніх виставок, серед яких вперше в Україні експонувалися картини Івана Марчука.

1998 року В.Корпанюк був обраний головою обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України, яким є досі. Осередок згуртував довкола себе цікавих, талановитих, неординарних майстрів, які працюють в дереві, ткацтві, металі, вишивці, шкірі, соломі. Спілка надалі поповнюється

цікавими майстрами в галузі народного мистецтва.

Від 1995 року Василь Васильович працює викладачем на кафедрі декоративно-прикладного мистецтва Прикарпатського університету імені Василя Стефаника (нині кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та дизайну ПНУ). За час викладацької діяльності В.Корпанюк навчив багатьох студентів достойно володіти професійними знаннями, засвоїти техніко-технологічні, композиційні та орнаментальні мотиви гуцульського дереворізьблення, водночас, черпаючи натхнення з багатючих народних джерел, переосмислюючи спадщину, трактувати традиційні мотиви по-новому, створювати унікальні витвори. Учні Василя Корпанюка нині продовжують розвивати традиції гуцульського художнього дерева, зокрема працюючи викладачами у різних навчальних закладах області та регіону.

Як громадський діяч Василь Корпанюк є членом колегії управління культури, національностей і релігій Івано-Франківської ОДА; членом обласної комісії формування нематеріальної спадщини Івано-Франківщини для внесення списків нематеріальної спадщини ЮНЕСКО; організатором виставок та фестивалів. Водночас Василь Корпанюк є автором низки нарисів, наукових та методичних праць, у яких популяризується діяльність майстрів Шкрібляків-Корпанюків та досліджуються окремі аспекти народного мистецтва Косівщини.

У дереворізьбленні Василь Корпанюк продовжує розвивати орнаментику, започатковану його батьком – заслуженим майстром народної творчості Василем Семеновичем Корпанюком та частково дідом, заслуженим майстром народної творчості, Семеном Івановичем Корпанюком. Василь Корпанюк використовує традиційні форми, створюючи декоративні тарелі, шкатулки, рахви, елементи інтер'єру та побуту, застосовує техніку інкрустації, що була притаманна творчості Семена Корпанюка та ранньому періоду Василя Семеновича Корпанюка. Роботи раннього періоду інкрустовані бісером, перламутром; він також використовує метал, зокрема латунні декоративні цвяшки, різнокольоровий

дріт, металеві декоративні елементи, так звані «капслі», фарбоване дерево. У більшості виробів – вибрана «вибирана» різьба, тобто понижене на 2–3 міліметри тло. За допомогою цієї техніки створюється рельєф, що увиразнює елементи, що використовуються в різьбі. Поступово спостерігається зменшення кількості інкрустованого оздоблення. Здебільшого автор прикрашає твори «капслями» та металевими цвяшками, зокрема у «Роботі трьох поколінь» 1966 р., що експонувалася на Республіканській ювілейній виставці українського народного декоративного мистецтва у Києві 1967 р., а нині зберігається у Національному музеї декоративного мистецтва у Києві (рис. 1).

Василь Корпанюк часто поєднує традиційні мотиви різьблення з травленням на металі, карбування, зокрема у декоративному панно для інтер'єру, що складається з 15 предметів, яка експонувалася на Обласній художній виставці 1972 року (1972, нині зберігається у Музеї етнографії та художнього промислу НАН України у Львові) (рис. 2).

Згодом можна помітити відмову від інкрустації і перехід до технік вибраної «вибираної» та «поверхневої» різьби. Використовуючи традиційні елементи у створенні різьблених виробів, такі як «кочела», «кочільця», «соняшник», «крижики», «клинчики», «підківки» «колосок», митець досягає граничної виразності та ритмічності композицій (декоративні тарелі (рис. 3–4), декоративний таріль «Колос» (1979, Запорізький художній музей), тарелі «Свято» (1978), (рис. 5), «Карпати» (1979), (рис. 6), рахва (1980), декоративна шкатулка (1978).

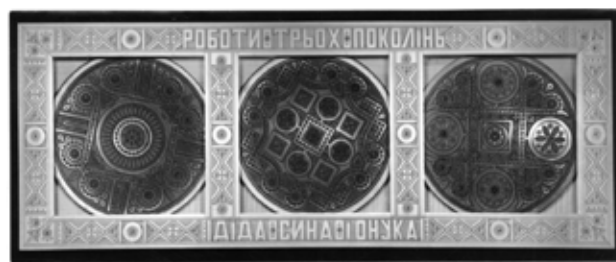

Рис. 1. Корпанюк В.В. Роботи трьох поколінь. 1966. Дерево, різьба, інкрустація. Національний музей декоративного мистецтва (м. Київ)

Рис. 2. Корпанюк В.В. Декоративне панно для житлового інтер'єру. 15 предметів. 1972 р. Дерево, різьба, травлення на металі, карбування. 46х92 см. Музей етнографії та художнього промислу НАН України (м. Львів)

Захоплення Василя Корпанюка ліногравюрою та офортами мало вплив і на художнє дерево. Він часто заповнює площини перехрещеними вибраними фучиком – «фучком» лініями, що називається «кратковане тло», і сприймається як основний елемент композиції. В 1990–2000-х роках митець виконав низку декоративних дерев'яних хрестів, жіночі дерев'яні кулони, декоративні об'ємно-просторові композиції з інтерпретованими традиційними орнаментами. Одним з найвідоміших різьблених творів є гуцульський підсвічник – «свічник» або «трійця», в якому композиційна довершеність, новизна

Рис. 3. Корпанюк В.В. Тарілка 1977 р. Дерево, різьба, інкрустація. Д-20 см. Робота закуплена Міністерством культури України

Рис. 4. Корпанюк В.В. Декоративна тарілка 1977 р. Дерево, різьба, інкрустація. Д-25 см. Робота закуплена Міністерством культури України. Репродукована в журналі «Жовтень», № 7, 1978 р.

Рис. 5. Корпанюк В.В. Тарілка «Свято» 1978 р. Дерево, різьба, інкрустація. Д-27 см. Робота закуплена Міністерством культури України. Національний музей Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського (м. Коломия)

Рис. 6. Корпанюк В.В. Декоративна тарілка «Карпати» 1979 р. Дерево, різьба, інкрустація. Д-31 см. Робота закуплена Міністерством культури України

у вирішенні загального силуету не заперечує традиційним підходам, а техніка виконання акумулює всі попередні напрацювання. Виконаний у техніці вибраної різьби, з набором елементів та довершеністю виконання твір характеризує художника як самобутнього автора, що продовжує традиції художньої династії Шкрібляків-Корпанюків.

За творчий доробок у 2009 році Василь Корпанюк отримав подяку від Президента України «За вагомий особистий внесок у розбудову Української держави та зміцнення її незалежності». За внесок у культурний розвиток краю В.Корпанюк був відзначений медаллю «За заслуги перед Гуцульщиною» та медаллю «За заслуги» Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (2020).

Аналізуючи творчість родини Шкрібляків-Корпанюків, варто зазначити, що майстри і майстрині працювали і працюють не лише в галузі художнього дерева, а й продовжують традиції таких видів народного мистецтва як вишивка, ткацтво, килимарство, ліжникарство, писанкарство, народний стрій. Згадаємо тут Ганну Шкрібляк, дочку Василя Юрійовича Шкрібляка, яка добре володіла як різцем, так і голкою, ткацьким верстатом і писачком, вона – талановита вишивальниця, ткаля, писанкарка. Її дочки – Параска Хім'як і Ганна Кошелюк – чудові в'язальниці, прялі [4, с. 14]. Параска Хім'як найбільш відома своїми вишивками і тканими рушниками, які часто декорує улюбленими орнаментальними мотивами, такими як «ружі», «кривульки», «кучері», вдаючись до стрічкових композицій, з домінуванням червоних та жовтих барв. Також від матері вона перейняла засоби ткання гуцульських переміток і творчо використала й розвинула їх у тканні рушників, килимів, пасин [4, с. 14].

Сім'я Миколи Івановича Шкрібляка відома виготовленням кошушків-кептарів. Ганна

Шкрібляк, Васирина Шкрібляк (дружина різьбяра Василя Шкрібляка), Настя Корпанюк та Параска Корпанюк займалися виготовленням ліжників. Таким чином, традиція різних видів народного мистецтва Гуцульщини має продовження у творчості родини Шкрібляків-Корпанюків, які талановито працюють, демонструючи спадкоємність традицій і цінність автентичного народного мистецтва.

Висновки. Тож, творчість родинної династії Шкрібляків-Корпанюків з Яворова на Гуцульщині, що працювали і працюють у різних видах народного мистецтва, сприяла розвитку окремих галузей творчості, і нині є невід'ємною складовою національної культури. Їхня діяльність вплинула на формування на Косівщині одного з найпотужніших осередків художнього дерева. На початку XX століття Шкрібляки та їхні спадкоємці, родина Корпанюків заклали підвалини інтенсивного розвитку виробів з дерева і долучилися до формування низки приватних мистецько-ремісничих шкіл у регіоні. Їхня активна діяльність має продовження у творчості численних учнів та послідовників родини Шкрібляків-Корпанюків, переосмислюється і трансформується, щоразу збагачується новими орнаментальними мотивами, композиційними та технічними прийомами в оздобленні виробів, що робить цей традиційний вид мистецтва художнього дерева актуальним та динамічним. А педагогічна діяльність та громадська активність Василя Шкрібляка і Василя Корпанюка спричинилися до популяризації народного мистецтва на всій території Західної України та розвитку сучасних тенденцій у галузі художнього дерева. У подальшому дослідження можна розвивати в контексті детального дослідження творчості окремих представників династії Шкрібляків-Корпанюків, їхнього внеску в громадське життя та педагогічні аспекти діяльності майстрів.

Література:

1. Будзан А. Різьба по дереву в західних областях України XIX–XX ст., К. 1960.
2. Корпанюк В. Спогади. 2009 р. Рукопис. З родинного архіву Ю. Корпанюка.
3. Грабовецький В., Корпанюк М., Корпанюк В. *Жовтень*, 1977 (8). С. 156–157.

4. Родина Шкрібляків. Альбом/автор-упорядник Захарчук-Чугай Р. В. Київ : Мистецтво, 1979. 99 с.: іл.
5. Станкевич М.Є. Українське художнє дерево XVI–XX ст. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2002. 479с.: іл.
6. Шухевич В. Гуцульщина. В 5-ти т. Верховина, 1997 / репринт: Львів, 1899.
7. Юрій та Семен Корпанюки: Альбом/вст.стаття та впорядкування Г. Пудик. К.: Мистецтво, 1974.
8. Яворів як осередок декоративно-ужиткового мистецтва Гуцульщини: бібліогр. Показч. Івано-Франків. ОУНБ ім. І. Франка, уклад. В. Хімейчук, Р. Шостак; відп. за вип. Л. Бабій. Івано-Франківськ, 2022. 51 с.
9. Яновський М. Срібна пряжка: розповіді про народних митців [Василь Корпанюк]. Ужгород : Карпати, 1980. С. 28–36.

References:

1. Budzan, A (1960). Rizba po derevu v zachidnykh oblastiakh Ukrainy XIX–XX st., [Wood carving in the western regions of Ukraine in the XIXth–XXth centuries]. K. 1960. 107 s. [in Ukrainian].
2. Korpaniuk, V. (2009). Spohady. [Memoirs]. Rukopys. Z rodynnoho arkhivu Yu.Korpaniuka. [in Ukrainian].
3. Hrabovetskyi, V. Korpaniuk, M., & Korpaniuk, V. Zhovten [October], 1977 (8). S.156–157. [in Ukrainian].
4. Rodyna Shkribliakiv (1979) [The Shkriblyak family]. Albom / avtor-uporiadnyk Zakharchuk-Chuhai R. V. Kyiv: Mystetstvo, 1979. 99 p. [in Ukrainian].
5. Stankevych, M. (2002). Ukrainske khudozhnie derevo XVI–XX st. [Ukrainian artistic tree of the XVI–XX centuries] Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy [Institute of Ethnology of the National Academy of Sciences of Ukraine], 2002. 480 p.:il. [in Ukrainian].
6. Shukhevych, V. (1899). Hutsulshchyna. [Hutsulshchyna] Persha i druha chastyny. Repryntne vidtvorennia vydannia 1899 roku. Verkhovyna, 1997. 352 s. [in Ukrainian].
7. Iurii ta Semen Korpaniuky: Albom (1974)/vst.statia ta vporiadkuvannia H.Pudyk [Yurii and Semen Korpaniuks. Album]. K.:Mystetstvo, 1974. [in Ukrainian].
8. Iavoriv yak osередok dekoratyvno-uzhytkovoho mystetstva Hutsulshchyny: bibliohr. Pokazhch. [Yavoriv as a center of decorative and applied arts of the Hutsul region: Bibliographic Index] Ivano-Frankiv.OUNB im.I.Franka, uklad. V.Khimeichuk, R.Shostak; vidp.za vyp.L.Babii. Ivano-Frankivsk, 2022. 51 s. [in Ukrainian].
9. Ianovskyi, M. (1980). Sribna priazhka: rozpovidi pro narodnykh myttsiv [Vasyl Korpaniuk]. [Silver Buckle: Stories About Folk Artists [Vasyl Korpanyuk] Uzhhorod: Karpaty. S. 28–36. [in Ukrainian].

Стаття надійшла: 24.06.2025

Прийнято: 29.08.2025

Опубліковано: 10.10.2025